

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Українська академія друкарства

Кафедра інформаційної,
бібліотечної та книжкової справи
“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчально-педагогічної роботи

_____ Угрин Я.М.

“ _____ ” _____ 2016 року

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНТАЦІЇ
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ**

Галузь знань *02 Культура і мистецтво*
спеціальність *029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа*
(освітньо-кваліфікаційний рівень *"магістр"*)

ЛЬВІВ-2016

УДК 378.1(073)

УХВАЛЕНО

на засіданні кафедри теорії та історії педагогіки, протокол № 2_ від «_27_» _вересня_ 2016 р.
завідувач кафедри _____ М.С.Пасічник

Затверджено Вченою Радою Української академії друкарства

*Укладач: Пасічник Михайло Степанович доктор історичних наук, професор, завідувач
кафедри інформаційної, бібліотечної та книжкової справи*

Рецензенти: *Зачепа Андрій Михайлович, доктор філософських наук, професор завідувач
кафедри суспільно-гуманітарних наук Українська академія друкарства;*

*Крупський Іван Васильович, доктор історичних наук, професор, Львівський
національний університет ім. І.Я.Франка*

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.	5
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Загальні основи педагогіки вищої школи та історії вищої освіти. ....</i>	9
<i>Змістовий модуль II. Дидактика вищої школи. ....</i>	9
<i>Змістовий модуль III. Виховна функція вищої школи. Педагогічний менеджмент. ....</i>	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни "Педагогіка вищої школи"	12
V. Плани семінарських занять	13
VI. Завдання для самостійної роботи.	17
Карта самостійної роботи магістранта.	19
VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота.	20
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.	21
IX. Методи навчання.	24
X. Методичне забезпечення курсу.	25
XI. Питання до екзамену.	25
XII. Рекомендована література	
Основна.	28
Додаткова.	29

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни "Педагогіка вищої школи" є нормативним документом Української академією друкарства, який розроблено кафедрою інформаційної, бібліотечної та книжкової справи на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) "Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра".

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни "Педагогіка вищої школи", необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

"Педагогіка вищої школи" є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки *завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу навчання й виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічну діяльність викладача вищої школи.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової та професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розробити на цій основі підходи до удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності магістрантів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складових (навчально-виховний процес, управління, викладач, студент тощо);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти;
- прогнозування перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;

вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на *назасвоєнні знань* з таких питань: загальні основи педагогіки вищої школи, становлення системи освіти в Україні, дидактика вищої школи, виховання студентів, педагогічний менеджмент, специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання й захист творчих проєктів з актуальних проблем розвитку, становлення, реформування сучасної вищої освіти України в контексті інтеграції у європейський освітній простір.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідної та самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички*:

1) аналізувати політику Української держави щодо розвитку вищої освіти в історичній ретроспективі;

2) виокремлювати принципи освіти, завдання навчальних закладів (Закон України "Про освіту");

3) з'ясовувати призначення стандартів вищої освіти, сутність організації навчально-виховного процесу у ВНЗ (Закон України "Про вищу освіту");

4) досліджувати пріоритетні напрями розвитку освіти в Україні, виокремлювати тенденції підготовки фахівців у вищій школі з погляду перспектив її удосконалення (Національна доктрина розвитку освіти);

5) з'ясовувати напрями перетворень у галузі освіти на європейському просторі (на основі змісту Болонської декларації);

6) аналізувати структуру підготовки фахівців у вищому навчальному закладі (кількість спеціальностей, їх конкретні назви й основні спеціалізації);

7) добирати приклади педагогічних ситуацій із діяльності ВНЗ, які зорієнтовані на формування гуманістичних почуттів особистості;

8) аналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінювати його зміст із погляду врахування дидактичних вимог;

9) складати план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, визначати його методичне забезпечення;

10) опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологією і методикою запровадження модульно-рейтингової системи організації навчання у ВНЗ України;

11) здійснювати педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі з позицій реалізації в них принципів виховання;

12) аналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом професіоналізму і педагогічної культури.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 150 год., із них 34 год. – лекції, 34 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота, 4 год. – модульний контроль, 34 год. – семестровий контроль, 74 год. – самостійна робота.

Завершується вивчення магістрантами навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» екзаменом.

СТРУКТУРА

ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес навчання та виховання студентів вищого навчального закладу, формування особистості фахівця вищої кваліфікації в умовах реформування та модернізації системи освіти в Україні.

Дисципліна	Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>5 кредитів</i></p> <p>Змістові модулі: <i>3 модулі</i></p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): <i>150 годин</i></p> <p>Тижневих годин: <i>4 години</i></p>	<p>Шифр та назва галузі знань 02 – Культура і мистецтво спеціальність 029- Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень "магістр"</p>	<p>Нормативна</p> <p>Рік підготовки: 1.</p> <p>Семестр: 1</p> <p>Аудиторні заняття: 68 годин</p> <p>Лекції (теоретична підготовка): <i>34 годин</i></p> <p>Семінарські заняття: <i>34 годин</i></p> <p>Індивідуальна робота: <i>4 годин</i></p> <p>Модульний контроль:</p>

		<p>2 годин</p> <p>Самостійна робота: 82 годин</p> <p>Семестровий контроль: 34 год.</p> <p>Вид контролю: <u>залік, екзамен.</u></p>
--	--	--

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I.								
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ								
1.	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.	46	15	6	8	2	20	5

Разом	46	15	6	8	2	20	5	
Змістовий модуль II.								
ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ								
2.	Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ.	23	5	4		3	13	3
3.	Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ	39	17	4	6	3	13	3
Разом		62	34	8	6	6	26	6
Змістовий модуль III.								
ВИХОВНА ФУНКЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ.								
ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ								
4.	Виховна робота зі студентською молоддю	16	4	4			6	
5.	Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-	26	9	4	6	3	12	3

педагогічної діяльності викладача вищої школи							
Разом	42	12	8	6	3	18	3
Семестровий контроль (Залік, Екзамен)	34						
Всього	150	61	22	20	11	64	14

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ (6 год.)

Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.

Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.

Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.

Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

Основні поняття теми: педагогіка вищої школи, об'єкт і предмет педагогіки вищої школи, система педагогічних наук, методологія, цілісний педагогічний процес, освіта, вища школа, вища освіта, освітня діяльність, категорії педагогіки вищої школи, система освіти в

Україні, тенденції розвитку вищої освіти України, реформування вищої освіти, європейський освітній простір, Болонський процес.

Семінар 1. Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття..

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Лекція 2. СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. ЗМІСТ ОСВІТИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ВНЗ (7 год.)

Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.

Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.

Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками, формування компетентності.

Основні поняття теми: дидактика вищої школи, об'єкт і предмет дидактики вищої школи, зміст вищої освіти, нормативні документи, навчальний план, навчальна програма, методи навчання, засоби навчання, педагогічний процес, структура педагогічного процесу, знання, вміння, навички, компетентності.

Лекція 3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СИСТЕМА ДІАГНОСТИКИ ЗНАТЬ І УМІНЬ СТУДЕНТІВ У ВНЗ (7 год.)

Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.

Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.

Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.

Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.

Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.

Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.

Система діагностики знань і умінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Основні поняття теми: лекція, семінарські заняття, практичні заняття, комплексні форми організації навчання, індивідуальні заняття, педагогічна практика, виробнича практика, самостійна робота, дистанційне навчання, науково-дослідна робота, контроль навчально-пізнавальної діяльності студентів, модульно-рейтингова технологія навчання, кредитно-модульна технологія навчання.

Семінар 2. Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі .

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

ВИХОВНА ФУНКЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Лекція 4. ВИХОВНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ (7 год.)

Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі. Структура виховного процесу.

Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів.

Принципи виховання. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами. Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ. Мотиви виховання. Моральне виховання студентів. Критерії вихованості особистості.

Основні поняття теми: виховання, виховна робота, виховний процес, мотиви виховання, принципи виховання, зміст виховної роботи, напрями виховної роботи, форми виховної роботи, методи виховної роботи, національне виховання, моральне виховання, критерії вихованості особистості.

Лекція 5. ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ. СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

(7 год.)

Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом.

Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Особливості діяльності викладача ВНЗ.

Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність викладача вищої школи.

Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання.

Основні поняття теми: педагогічний менеджмент, принципи педагогічного менеджменту, функції педагогічного менеджменту, професійно-педагогічна діяльність, готовність до педагогічної діяльності, професійно-педагогічне спілкування, педагогічна культура, педагогічна майстерність, педагогічна техніка.

Семінар 3. Виховна робота зі студентами у вищій школі. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи .

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Разом: 150 год., з них 34 год. – лекції, 34 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота; 4 год. – модульний контроль; 74 год. – самостійна робота, 34 год. – екзамен.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			Змістовий модуль III		
Назва модуля	Загальні основи педагогіки вищої школи		Дидактика вищої школи			Виховна функція вищої школи. Педагогічний менеджмент		
Кількість балів за модуль	33 бали		35 балів			34 бали		
Лекції	1 (1 бал)		2 (1 бал)	3-4 (2 бали)		5 (1 бал)	6 (1 бал)	
Семінарські заняття		2 (22 бали)			2 (22 бали)			2 (22 бали)
Дати								
Теми лекцій	Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку		Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у		Форми організації навчання у вищій школі.	Виховна робота зі студентською молоддю		Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-

	вищої освіти України початку третього тисячоліття.		вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ	Система діагностики знань і умінь студентів у ВНЗ		ю	педагогічної діяльності викладача вищої школи	
Теми семінарських занять		Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.			Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі			Виховна робота зі студентами у вищій школі. Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи
Самості	Табл. 6.1	Табл. 6.1	Табл. 6.1		Табл.	Табл.	Табл. 6.1	

йна робота	(5 балів)	(5 балів)	(5 балів)	6.1 (5 балів)	6.1 (5 балів)	(5 балів)
ІНДЗ	30 балів					
Види поточн ого контро лю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота			Підсумкове тестування (10 балів)
Підсум ковий контро ль	Екзамен (40 балів)					

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Семінар 1.

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи. Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. (10 год.).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
2. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.
3. Поняття про цілісний педагогічний процес. Характеристика компонентів цілісного педагогічного процесу у вищій школі. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі. Категорії педагогіки вищої школи. Методи педагогіки вищої школи.
4. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні. Система освіти в Україні, її структура. Принципи діяльності освітніх закладів.
5. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.

II. Захист творчого проекту.

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна:

1. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
2. Закон України "Про вищу освіту" // *Голос України*. – 2002. – 5 березня.
3. Закон України "Про освіту" // *Голос України*. – 1996. – 25 квітня.
4. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // *Освіта України*. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
5. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 "Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти" від 5 вересня 1996 р.
6. Указ Президента України № 832/95 "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні" від 12 вересня 1995 р.
7. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. ВНЗ. – К.: Либідь, 1998.

Додаткова:

8. *Андрущенко В.* Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // *Вища освіта України*. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
9. *Вища освіта України: Стан та тенденції: Матер. до підсумкової колегії МОН України / За ред. В.Г. Кременя.* – К., 2000.
10. *Герасина Л.Н.* Современная высшая школа в условиях реформирования образования. – Х.: Торсінг, 1993.
11. *Журавський В.С.* Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
12. *Кремень В.Г.* Філософія освіти ХХІ століття // *Освіта України*. – 2002. – 28 грудня. – № 102–103.
13. *Огнев'юк В.О., Фурман А.В.* Принцип модульності в історії освіти. – Ч. I. УПКККО Міністерства освіти України. – К., 1996.
14. *Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / В.М. Галузинський, М.Б. Євтух.* – К.: ІНТЛ, 1995.
15. *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд.* – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
16. *Фіцула М.М.* Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006.

Змістовий модуль II

ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Семінар 2.

Тема: Організація навчального процесу у вищому навчальному закладі (12 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. Організація навчально-виховного процесу. Закони та закономірності навчання.
2. Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.
3. Принципи, методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі. Структура процесу оволодіння знаннями, вміннями й навичками, формування компетентності.
4. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.
5. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
6. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
7. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.
8. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.
9. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
10. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

II. Навчальна дискусія.

III. Захист творчого проекту.

Модульний контроль знань

Рекомендована література

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2002. – 5 березня.
2. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах: Довідник для працівників вищих навчальних закладів. – Вип. I. – К.: УАЗТ, 2003.
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 "Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти" від 5 вересня 1996 р.

4. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Курс лекцій: модульне навчання: Навч. посіб. – К.: ІСДО, 1993.

5. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К.: Кондор, 2008.

Додаткова:

6. *Архангельский С.И.* Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. – М., 1980.

7. *Болюбаши Я.Я.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997.

8. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.

9. *Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С.* Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.

10. *Легостаев И.И.* Проблемы диагностики стандарта высшего образования. – М.: Прометей, 1995.

11. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.

12. *Приходько М.І.* Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.

13. *Фіцула М.М.* Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006.

Змістовий модуль III

ВИХОВНА ФУНКЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Семінар 3.

Тема: Виховна робота зі студентською молоддю.

Основи управління у вищій школі. Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи (12 год.)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі. Структура виховного процесу.
2. Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів.
3. Принципи виховання. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами. Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ. Мотиви виховання. Моральне виховання студентів. Критерії вихованості особистості.

4. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Система управління вищим навчальним закладом.
5. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Особливості діяльності викладача ВНЗ.
6. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи. Педагогічна культура та педагогічна майстерність викладача вищої школи.
7. Педагогічна техніка викладача вищої школи. Профілактика синдрому професійного вигорання.

II. Захист творчого проекту.

Модульний контроль знань.

Підсумкове тестування.

Рекомендована література

Основна:

1. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2002. – 5 березня.
2. Закон України "Про освіту" // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 "Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти" від 5 вересня 1996 р.
4. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХ століття – К.: Радуга, 1994.
5. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Курс лекцій: модульне навчання: Навч. посіб. – К.: ІСДО, 1993.
6. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К.: Кондор, 2008.
7. *Васильев Ю.В.* Педагогическое управление в школе. – М.: Педагогика, 1990.
8. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
9. *Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С.* Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.

Додаткова:

10. *Мындыкану В.М.* Педагогическая техника и мастерство учителя. – Кишинев: Штиинца, 1991.
11. *Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні /В.М. Галузинський, М.Б. Євтух.* – К.: ІНТЛ, 1995.
12. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
13. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2002.
14. *Приходько М.І.* Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I.

ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

1. Опрацювати текст Закону України "Про освіту", звернути увагу на сутність принципів освіти, завдання навчальних закладів.

2. Ознайомитися із Законом України "Про вищу освіту", зосередивши увагу на таких аспектах: розуміння основних педагогічних термінів, що стосуються вищої освіти, правауповноваженого органу в галузі освіти; повноваження Вищої атестаційної комісії; особливості ліцензування й акредитації ВНЗ; функції керівника ВНЗ; права й обов'язки учасників навчально-виховного процесу.

3. Підготувати е-презентацію на тему: «Методологія педагогіки вищої школи. Компетентнісний підхід – інноваційна парадигма розвитку вищої освіти в сучасній Україні».

Змістовий модуль II.

ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі.

Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ

1. Ознайомитися зі змістом Закону України "Про вищу освіту", з'ясувати сутність таких складових: стандарти вищої освіти, організація навчально-виховного процесу.

2. Проаналізувати типовий навчальний підручник чи навчальний посібник зі свого фаху й оцінити його зміст з погляду врахування дидактичних вимог.

3. Проаналізувати власний досвід самостійної роботи з науковими джерелами і розмежувати уміння, якими оволоділи, і такі, які ще не стали вашим надбанням.

Тема: Форми організації навчання у вищій школі.

Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ

1. Скласти план проведення практичного чи лабораторного заняття з окремої дисципліни, окресливши його методичне забезпечення.
2. Опрацювати кілька інформаційних джерел із метою ознайомлення з технологією кредитно-модульного навчання і методикою запровадження рейтингової системи оцінювання навчальної діяльності студентів.
3. Підготувати е-презентацію на тему «Інноваційні технології навчання у вищій школі».

Змістовий модуль III.

ВИХОВНА ФУНКЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ.

ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Тема: Виховна робота зі студентською молоддю

1. Зробити педагогічний аналіз форм і засобів виховання у навчальному закладі, у якому ви навчаєтеся, з погляду реалізації в них принципів виховання.
2. Навести приклади педагогічних ситуацій, які мали місце у вашому вихованні у ВНЗ з погляду доцільності й ефективності (чи неефективності) використання методів виховання.
3. Із джерел української народної педагогіки (прислів'їв, казок, легенд, звичаїв, обрядів) виписати 4 – 5 цікавих прикладів, які свідчать про мудрість народу щодо виховання.

Тема: Основи управління у вищій школі

1. Опрацювати Закон України "Про вищу освіту" (2002 р.) і з'ясувати функціональні обов'язки керівника ВНЗ і керівників його структурних підрозділів.
2. Сформулювати 8 – 10 правил ставлення керівника колективу до органів самоврядування.

Тема: Специфіка професійно-педагогічної діяльності

викладача вищої школи

1. Проаналізувати дії викладачів вищої школи, які є виявом педагогічної культури.
2. Підготувати е-презентацію до теми: «Професійна компетентність викладача вищої школи визначається як ...»

Оцінка за виконання завдань для самостійної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи магістрантами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ ТА ІСТОРІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ			
Тема: Загальні основи педагогіки вищої школи (5 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове	5	I
Тема: Тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття (5 год.)	тестування, екзамен	5	II
Змістовий модуль II. ДИДАКТИКА ВИЩОЇ ШКОЛИ			
Тема: Сутність процесу навчання у вищій школі. Зміст освіти у вищій школі. Принципи, методи та засоби навчання у ВНЗ (9 год.)	Індивідуальне заняття, модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	III - IV
Тема: Форми організації навчання у вищій школі. Система діагностики знань і вмінь студентів у ВНЗ (9 год.)	Модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	V
Змістовий модуль III. ВИХОВНА ФУНКЦІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ. ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ			
Тема: Виховна робота зі студентською молоддю (4 год.)	Індивідуальне заняття, підсумкове тестування, екзамен	5	VI

Тема: Основи управління у вищій школі (4 год.)	Модульний контроль, підсумкове тестування, екзамен	5	VII - VIII
Тема: Специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи (4 год.)			
Разом: 40 год.	Разом: 30 балів		

VII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності магістранта, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання магістрантами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Педагогіка вищої школи» – це вид науково-дослідної роботи магістранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських занять і охоплює декілька тем або один із змістових блоків навчального курсу.

Вид ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

науково-педагогічне дослідження у вигляді творчого проекту (машинописний варіант, відеоряд у вигляді презентації у програмі PowerPoint), що охоплює змістовий блок одного із модулів – **30 балів**.

Орієнтовна структура ІНДЗ – вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел. Один із додатків – Презентація у програмі PowerPoint.

Пропонована тематика творчих проєктів:

Модуль I.

- Генеза компетентнісного підходу у західній та українській педагогічній теорії.
- Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні: теорія і практика.

Модуль II.

- Організація навчального процесу у ВНЗ України і світу (порівняльний аналіз).
- Форми організації навчального процесу у ВНЗ. Лекція: вступний етап лекційного заняття (навчальна дисципліна і тема за вибором магістранта).
- Інноваційні форми та методи навчання у вищій школі країн Західної Європи та США.
- Сучасні технології навчання: досвід використання.
- Дистанційне навчання як новітній вектор трансформації вищої освіти в Україні.
- Використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі сучасної вищої школи.

-

Модуль III.

- Університет очима студента: сучасне й майбутнє (бачення перспектив розвитку Київського університету імені Бориса Грінченка).
- Навчаємо й виховуємо в умовах сучасного університету.
- Викладач вищої школи, на якого чекає сучасна система вищої освіти в Україні.

Критерії та шкалу оцінювання творчого проекту подано у табл. 7.1 і 7.2.

Таблиця 7.1

Критерії оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді творчого проекту

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети і завдань дослідження	3 бали
2.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності	5 балів
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 бали

4.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3 бали
5.	Розроблення і захист наукового проекту у програмі PowerPoint (Презентація)	10 балів
6.	Прилюдний захист творчого проекту	4 балів
Разом		30 балів

Таблиця 7.2

Шкала оцінювання науково-педагогічного дослідження у вигляді творчого проекту (машинописний варіант + Презентація)

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	26-30	Відмінно
Достатній	20-25	Добре
Середній	14-19	Задовільно
Низький	0-13	Незадовільно

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Магістрант може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрантів із дисципліни «Педагогіка вищої школи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування.

Методи самоконтролю: самоаналіз.

Кожний модуль включає бали за відвідування магістрантом лекційних та семінарських занять, роботу на семінарських заняттях (відповіді на запитання теоретичного блоку, участь у навчальній дискусії, колоквиумі), виконання самостійної та індивідуальну роботу, модульний контроль знань.

Таблиця 8.1

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 68	«достатньо»	E
69 – 74	«задовільно»	D
75 – 81	«добре»	C
82 – 89	«дуже добре»	B
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.2.

Таблиця 8.2

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрантів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі,

	вміння успішно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Творчі проекти обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. У відповідності до **Таблиці для розрахунку максимальної кількості балів**, одержаних студентом під час вивчення навчальної дисципліни (затверджено Вченою радою Університету, II семестр 2008-2009 н.р.) результати навчальних досягнень студентів оцінюються уніфіковано із застосуванням коефіцієнту (табл. 8.3).

Таблиця 8.3

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	6
2.	Відвідування і відповідь на семінарських заняттях	6 + 60=66
3.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
4.	Самостійна робота	30
5.	Індивідуальна навчально-дослідна робота	30
6.	Підсумкове тестування	10
7.	Екзамен	40
Підсумковий рейтинговий бал		192 + 40
Коефіцієнт перерахунку $192 : 60$		3,2

Розрахунок балів подано з урахуванням можливості студенту взяти участь в обговоренні визначених програмою питань семінарських занять з навчальної дисципліни не менше ніж 80 % із запрограмованих навчальних занять.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються магістрантам упродовж вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, що присвоюються магістрантам

МОДУЛІ			Індивідуальна робота	Модульні контрольні роботи	Підсумкове тестування	Екзамен
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3				
(відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна	(відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна	(відвідування лекцій, відвідування і відповідь на семінарі, самостійна	ЗМ 1, ЗМ 2, ЗМ 3	м/к 1, м/к 2		

робота)	робота)		робота)					
T1	T2	T3	T4	T5				
34	36		32		30	50	10	40

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- презентація лекційного курсу у програмі PowerPoint;
- навчальні посібники;
- базова (видана друком) і робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового тестового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

XI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Місце педагогіки вищої школи в системі педагогічних наук.
2. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
3. Методологічні аспекти педагогіки вищої школи.
4. Методологія педагогіки вищої школи у світлі сучасної парадигми науки.
5. Поняття про цілісний педагогічний процес.
6. Цільовий компонент цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
7. Процесуальний компонент цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
8. Результативний компонент цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
9. Аналітико-коригувальний компонент цілісного педагогічного процесу у вищій школі.
10. Закономірності педагогічного процесу у вищій школі.
11. Категорії педагогіки вищої школи.
12. Методи педагогіки вищої школи.
13. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.
14. Система освіти в Україні, її структура.
15. Принципи діяльності освітніх закладів.
16. Стан і тенденції розвитку вищої освіти України початку третього тисячоліття.

17. Болонський процес. Пріоритетні напрями реформування та модернізації вищої освіти в Україні в контексті інтеграції до європейського освітнього простору.
18. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи.
19. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи.
20. Організація навчально-виховного процесу.
21. Закони та закономірності навчання.
22. Зміст освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти.
23. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи.
24. Сутність і структура процесу навчання у ВНЗ.
25. Принципи навчання у вищому навчальному закладі.
26. Методи та засоби навчання у вищому навчальному закладі.
27. Дидактичні вимоги до вибору методів навчання у вищому навчальному закладі.
28. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності.
29. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.
30. Семінарські заняття у вищих навчальних закладах.
31. Практичні заняття у вищих навчальних закладах.
32. Консультування та види консультацій.
33. Комплексні форми організації навчання.
34. Дидактичні основи індивідуальних занять.
35. Педагогічна і виробнича практика студентів.
36. Самостійна робота, вимоги до її організації.
37. Дистанційне навчання в системі освіти: соціально-економічна потреба, сутність, умови ефективності.
38. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
39. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі.
40. Значення та функції оцінювання навчальних досягнень студентів.
41. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.
42. Модульно-рейтинговий контроль.
43. Організація виховної роботи зі студентами у вищій школі.
44. Структура виховного процесу у вищій школі.
45. Психологічні особливості студентського віку. Типологія студентів.
46. Принципи виховання.
47. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами.
48. Завдання національного виховання студентської молоді у ВНЗ. Мотиви виховання.

49. Моральне виховання студентів.
50. Критерії вихованості особистості.
51. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою.
52. Система управління вищим навчальним закладом.
53. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту.
54. Загальна характеристика принципів і функцій педагогічного менеджменту. Особливості діяльності викладача ВНЗ.
55. Професійно-педагогічне спілкування викладача вищої школи.
56. Типологія особистості викладача вищої школи.
57. Педагогічна культура викладача вищої школи.
58. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
59. Педагогічна техніка викладача вищої школи.
60. Профілактика синдрому професійного вигорання.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Всесвітня декларація про вищу освіту для XXI ст.: підходи, практичні заходи та рамки пріоритетних дій, спрямованих на реформу та розвиток вищої освіти, схвалені Всесвітньою конвенцією з вищої освіти в Парижі 9 жовтня 1998 року // Образование в XXI веке. – К., 2001.
2. Державна національна програма "Освіта": Україна XX століття – К.: Радуга, 1994.
3. Закон України "Про вищу освіту" // Голос України. – 2002. – 5 березня.
4. Закон України "Про освіту" // Голос України. – 1996. – 25 квітня.
5. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах: Довідник для працівників вищих навчальних закладів. – Вип. I. – К.: УАЗТ, 2003.
6. Національна доктрина розвитку освіти / Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // Освіта України. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
7. Постанова Кабінету Міністрів України № 1074 "Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти" від 5 вересня 1996 р.
8. Указ Президента України № 832/95 "Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні" від 12 вересня 1995 р.

9. *Абдуллина О.А.* Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования. – М.: Просвещение, 1990.
10. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Курс лекцій: модульне навчання: Навч. посіб. – К.: ІСДО, 1993.
11. *Алексюк А.М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник для студ., асп. та мол. викл. ВНЗ. – К.: Либідь, 1998.
12. *Андрущенко В.* Основні тенденції розвитку вищої освіти на рубежі століть // Вища освіта України. – 2001. – № 1. – С. 11 – 17.
13. *Артемова Л.В.* Педагогіка і методика вищої школи: Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. – К.: Кондор, 2008.
14. *Архангельский С.И.* Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. – М., 1980.
15. *Бобрицька В.І.* Програмування курсу "Педагогіка вищої школи" в умовах упровадження кредитно-модульної системи організації навчання // Вісник Черкаського університету. – Вип. 125. – Черкаси, 2008. – Серія "Педагогічні науки". – С. 11 – 18.
16. *Болюбаши Я.Я.* Організація навчального процесу у вищих закладах освіти. – К.: ВВП «Компас», 1997.
17. *Вища освіта України: Стан та тенденції: Матер. до підсумкової колегії МОН України / За ред. В.Г. Кременя.* – К., 2000.
18. *Вища освіта: проблеми та перспективи розвитку: Другі Академічні читання.* – К., 1995.
19. *Вітвицька С.С.* Основи педагогіки вищої школи. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
20. *Герасина Л.Н.* Современная высшая школа в условиях реформирования образования. – Х.: Торсінг, 1993.
21. Дифференцированный подход к самостоятельной работестудентов по педагогическим дисциплинам: Учеб. пособие. – О., 1995.
22. *Журавський В.С.* Болонський процес: головні принципи входження в європейський простір вищої освіти. – К.: ІВЦ "Видавництво "Політехніка", 2003.
23. *Загвязинский В.И., Гильманов С.А.* Творчество в управлении школой. – М., 1991.
24. *Козаков В.А.* Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение: Учеб. пособие. – К.: Вища шк., 1990.
25. *Кремень В.Г.* Філософія освіти ХХІ століття // Освіта України. – 2002. – 28 грудня. – № 102 – 103.
26. *Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С.* Педагогіка вищої школи. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007.
27. *Курлянд З.Н.* Педагогические способности и профессиональная устойчивость. – Одесса, 1992.

28. *Легостаев И.И.* Проблемы диагностики стандарта высшего образования. – М.: Прометей, 1995.
29. Ляшенко О.І. Трансформація наукової системи знань у навчальну // Проблеми освіти: Наук.-метод. зб. – Вип. 3. – К.: ІСДО, 1995. – С. 71 – 74.
30. *Михайлов Ф.Т.* Философия образования: ее реальность и перспективы // Вопр. философии. – 1999. – № 8.
31. *Мындыкану В.М.* Педагогическая техника и мастерство учителя. – Кишинев: Штиинца, 1991.
32. Образование в конце XX века // Вопр. философии. – 1992. – № 9.
33. *Оконь В.* Введение в общую дидактику. – М.: Высш. шк., 1990.
34. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні /В.М. Галузинський, М.Б. Євтух. – К.: ІНТЛ, 1995.
35. Основы педагогики и психологии высшей школы / Под ред. А.В. Петровского. – М., 1986.
36. Педагогика высшей школы / Под ред. Н.М. Пейсахова.. – Казань: Изд. Каз. ГУ, 1998.
37. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. /З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005.
38. Педагогика и психология высшей школы: Учеб. пособие. – Ростов н/Д.: Феникс, 2002.
39. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вища шк., 1997.
40. Педагогічні технології у неперервній освіті: Монографія (Сисоєва С.О., Алексюк М.А., Воловик П.М., Кульчицька О.І. та ін.) / За ред. С.О. Сисоєвої. – К.: Віпол, 2001.
41. *Приходько М.І.* Педагогіка вищої школи: Курс лекцій для магістрів. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001.
42. Програма навчального курсу "Педагогіка вищої школи" (для магістрів) / Укладач: Бобрицька В.І. – К.: Вид-во Київського міського педагогічного університету імені Б.Д. Грінченка, 2007. – 32 с.
43. *Рогинский В.М.* Азбука педагогического труда: Пособие для начинающего преподавателя педагогического вуза. – М.: Высш. шк., 1990.
44. *Сурмін Ю.* Кінець епохи "старанних відмінників" // Синергія. – 2001. – № 2 – 3 (3 – 4).
45. *Сухомлинський В.О.* Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості / Вибрані твори: В 5 т. – Т. 1. – К.: Рад. шк., 1976.
46. *Фініков Т.* Сучасна вища освіта: світові тенденції України. – К.: Таксон, 2002.
47. *Фіцула М.М.* Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006.

Додаткова:

1. *Андреев А.А.* Введение в дистанционное обучение. – Ч. II. – М.: МЭСИ, 1997.
2. *Андреев Г.* Обучение и воспитание в вузах неразделимы // Высшее образование в России. – 1996. – № 1.

3. *Атанов Г.* Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. – Донецк, ДСУ, 2003.
4. *Бобрицька В.І.* Професійна підготовка майбутнього вчителя в реаліях процесу реформування вищої освіти // Наук. записки: НПУ ім. М.П. Драгоманова. – 2005. – № 59. – С. 14-24.
5. *Бобрицька В.І.* Технологія формування інноваційного освітньосередовища у вищому педагогічному навчальному закладі // Вища освіта України. – Додаток 3 (т.7). – 2007 р. – Тематичний випуск "Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору: моніторинг якості освіти". – К.: "Гнозис", 2007. – С. 194-201.
6. *Бойко А.М.* Оновлена парадигма виховання: шляхи реалізації. – К.: ІЗМН, 1996.
7. *Бондар В.* Технологізація підготовки фахівців в умовах запровадження державних стандартів освіти // Освіта і управління. – 2005. – Т.8. – № 2. – С. 86 – 90.
8. *Вайнцвайг П.* Десять заповідей творческoй личности. – М., 1990.
9. *Васильев Ю.В.* Педагогическое управление в школе. – М.: Педагогика, 1990.
10. *Васянович Г.П.* Педагогіка вищої школи: Навчально-методичний посібник. – Львів: Ліга-Прес, 2003.
11. *Вища освіта: Проблеми та перспективи розвитку: Міжнародна АН вищої освіти: Другі академічні читання.* – К.: МО України, 1995. – 2002.
12. *Галузинський В.М., Євтух М.Б.* Основи педагогіки і психології вищої школи в Україні. – К., 1995.
13. *Гришнова О.А.* Людський капітал (формування в системі освіти і професійної підготовки). – К.: Знання, КОО, 2001.
14. *Глузман А.В.* Университетское педагогическое образование: опыт системного исследования. – К.: Издательский центр "Просвіта", 1997.
15. *Дем'яненко Н.М.* Загальнопедагогічна підготовка вчителя в історії вищої школи України (XIX – перша чверть XX ст.): Дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. – К.: 1999.
16. *Дубасенюк О.А.* Методичні рекомендації керівнику академічної групи з виховної роботи педуніверситету. – Житомир, 2000.
17. *Зязюн І.А., Сагач Г.М.* Краса педагогічної дії: Навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студентів середніх та вищих закладів. – К.: Український інститут менеджменту і бізнесу, 1997.
18. *Іванова Т.В.* Культурологическая подготовка будущего учителя: Монография. – К.: ЦВП, 2005.
19. *Конюх М.С.* Формування нової філософії освіти в Україні: Соціально-філософський аналіз: Монографія. – К.: Вища школа, 2001.
20. *Канищенко Л.О., Литвин В.М.* Вища школа: шляхи перебудови. – К.: Знання УРСР, 1988.

21. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж.Ж., Песталоцци И.Т. Педагогическое наследие // Сост.: В.М. Кларин, А.Н. Джуринский. – М.: Педагогика, 1988.
22. Корсак К.В. Світова вища школа: Порівняння і визнання закордонних кваліфікацій і дипломів: Монографія. – К.: МАУП, 1997.
23. Касьяненко М.Ф., Недужий Н.А. Учебные игры в вузе // Проблемы совершенствования профессиональной подготовки специалистов: Сб. информ. матер. о передовом опыте. – К.: УМК ВО, 1990. – С. 88 – 92.
24. Легостаев И.И. Модульная концепция подготовки специалистов. – СПб.: Науч. изд. центр "Кафедра", 1997.
25. Литвин В.М. Українська культура й освіта в контексті суспільних трансформацій // Урядовий кур'єр. – 2002. – 24 вересня. – № 175.
26. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навч. посіб. – К.: Центр "Магістр-S" Творчої спілки вчителів України, 1996.
27. Матеріали з історії Острозької академії (1576 – 1636): Бібліограф. довідник / Упорядник І.З. Мицько. – К.: 1990.
28. Мицько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576 – 1636) / За ред. Я.Д. Ісаєвича. – К., 1990.
29. Москаленко П.Г. Структурная модель науки как дидактическое основание системных знаний учащихся // Новые исследования в педагогических науках. – Вып. 2 (58). – М.: Педагогика, 1991.
30. Микитюк О.М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект / Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Х.: "ОВС", 2001.
31. Навчальний процес у вищій педагогічній школі: Навч. посіб. / За ред. акад. АПН України О.Г. Мороза. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2001.
32. Неперервна професійна освіта: Проблеми, пошуки, перспективи: Монографія / За ред. І.А. Зязюна. – К.: Вид-во "Віпол", 2000.
33. Огнев'юк В.О., Фурман А.В. Принцип модульності в історії освіти. – Ч. I. УПКККО Міністерства освіти України. – К., 1996.
34. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна, О.М. Пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.
35. Решетова З.А. Процесс усвоения как деятельность // Современные проблемы дидактики высшей школы: Сб. избр. тр. Междунар. конф. – Донецк: Дон ГУ, 1997. – С. 3 – 12.
36. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие. – М.: Владос, 1996.

37. *Савенкова Л.О.* Професійне спілкування майбутніх викладачів як об'єкт психолого-педагогічного управління: Монографія. – К.: КНЕУ, 2005.
38. *Сергеєва В.Ф.* Виховна робота у сучасному вищому закладі освіти. Метод. реком. / В. Ф. Сергеєва, В. Є. Прокопчук, Н.В. Балабуха. – Луцьк: Вежа, 2000.
39. *Селівестов С.І.* Деякі проблеми адаптації студентів першого курсу у вищому навчальному закладі // Проблеми освіти. – 1997. – № 2.
40. *Сидоренко О.Л.* Проблеми реформування системи вищої освіти в Україні: Наук.-практ. посібник для працівників системи освіти. – Х.: Торсінг, 2000.
41. Сучасна вища школа: психолого-педагогічні аспекти: Монографія / За ред. Н.Г. Ничкало. – К., 1999.
42. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів: Навч. посіб.: У 2 ч. / За ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир: Житомирський державний педуніверситет, 2001.
43. *Ушинський К.Д.* Про народність у громадському вихованні // Ушинський К.Д. Вибрані твори: В 2 т. – К., 1983.
44. *Хижняк З.І.* Києво-Могилянська академія. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К., 1981.
45. *Храмов Ю., Павленко Ю. П.* Скоропадський і заснування Української Академії наук в Києві // Інформаційний бюлетень. – 1992. – № 3.
46. *Юрченко В.І.* Оптимізація взаємозв'язку у системі "студент-викладач". – К., 1997.

Робоча програма навчального курсу

"ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ"

Укладач: *Пасічник Михайло Степанович* доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри інформаційної, бібліотечної та книжкової справи

